

ЗАСОБИ ЕМОЦІЙНО-СМИСЛОВОГО ЗОБРАЖЕННЯ БРЕХНІ У РОМАНІ “БЕРТА ІСЛА” ХАВ’ЄРА МАРІАСА

Борбенчук І. М.

*Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
borbenchuk.ira@gmail.com*

The research is focused on the study of semantic emotional means used in the novel “Berta Isla” by the Spanish novelist Javier Marías. In the novel, where the themes of espionage and the world of Oxford “community”, of love story and betrayal, meetings and parting are interwoven, Berta Isla’s life is spent in constant anticipation of her husband’s return from another trip. On the basis of reflections full of doubts, disappointments, and emotional tension, the author reveals the inner world of the characters, as well as conveys his own philosophical message and critical views on the time depicted in the novel.

Key words: *emotional state, gradation, Spanish literature, comparison.*

Одним із найкращих у творчому доробку іспанського прозаїка Хав’єра Маріаса є роман “Берта Ісла” (2017), де переплелися теми шпигунства і світу оксфордської “спільноти”, історія кохання і зради, зустрічі й розлуки. Із властивим критичним поглядом на світ та своєрідною філософією, автор розкрив глибину внутрішнього світу жінки Берти Ісла, яка жила у постійному очікуванні на повернення свого чоловіка, що зникав на кілька місяців чи довгі роки.

Хав’єр Маріас майстерно виписує почуття Берти Ісла через її емоційний стан, що постійно змінюється під впливом двох обставин: Томас Невісон зникає і повертається до своєї сім’ї. Тривоги, невпевненість, сумніви, які постійно супроводжують Бертю Ісла, починаються вже з перших рядків і змушують задуматися, чи справді саме її чоловік знаходиться поруч: *“Якийсь час вона не була впевнена, з ким живе – зі своїм чоловіком чи з його двійником... Інколи їй здавалося, що він – справжній, інколи – ні, а інколи вона вирішувала ні про що не думати, просто бути поряд із тим, хто скидався на її чоловіка, хоча був старшим за нього”* (Маріас, 2019, с. 5).

Для створення емоційного напруження автор використовує градацію у формі іменників: *“Жоден із них не нагадував злочинця, хулігана, агресивного, брутального й небезпечного типа”* (Маріас, 2019, с. 111), для наростання подій і думок вживається градація у формі дієслів: *“...поводяться, мов шуліки: трохи відходять, кружляють, підлітають, вичікують і роблять нову спробу”* (Маріас, 2019, с. 69). Вдалою є градація, де внутрішні відчуття переплітаються з дією: *“У свою чергу, йому довелося відповісти,*

вдовольнити мене майже невидимою пилінкою, травинкою, іскринкою, слабким спалахом правди” (Маріас, 2019, с. 157).

Філософська позиція Х. Маріаса тяжіє до соліпсису, що відтворена у розмовах Томаса Невісона із таємними агентами у розумінні їхнього призначення і місця у світі: *“Ми – важливі особи, але водночас ми – ніхто. Ми не існуємо, але ми присутні, а там, де ми існуємо, нас немає”* (Маріас, 2019, с. 123).

Емоційно-сміслові наповнення у романі виконують порівняння: *“Приємне враження справляла гарна, щира, привітна посмішка, що відкривала рівні й квадратні, мов мініатюрні клавіші, зуби”* (Маріас, 2019, с. 160). Примітно, що другорядний герой, який вперше з’являється перед Бертою за відсутності Томаса привертає її увагу саме зубами і це насторожує. У момент викриття справжнього обличчя і сутності героя автор знову вживає порівняння, що підсилює недовіру, занепокоєння і викриває брехню: *“Він спробував посміхнутися, демонструючи свої квадратні, мов мініатюрні клавіші, зуби”* (Маріас, 2019, с. 175).

Для узагальнення життєвої позиції і розуміння навколишньої ситуації автор вдається до філософських сентенцій, які передають оцінні судження героїв: *“Немає нічого особливого у брехні – вона доступна кожному бовдуру”* (Маріас, 2019, с. 207), *“Люди завжди роздають обіцянки, що їх не здатні виконати”* (Маріас, 2019, с. 215), *“Навіть те, що існує, насправді не існує”* (Маріас, 2019, с. 235). Ці висловлювання розкривають стан, у якому постійно жила Берта Ісла і намагалася визначити, де правда, а де брехня. Для протиставлення і підсилення цих понять автор використовує розгорнуту антитезу: *“Будь-яка отримана нами інформація може бути правдою або брехнею, важливою або несуттєвою, руйнівною або нешкідливою, впливати на життя або не зачіпати взагалі”* (Маріас, 2019, с. 207).

Підсумовуючи, можемо зазначити, що завдяки специфічним емоційно-смісловим засобам Хав’єру Маріасу вдається передати одну з людських моральних вад, на якій побудований роман «Берта Ісла», та відтворити цілий спектр відчуттів, які вона викликає – сумнів, тривога, невпевненість.

Література

- Маріас, Х. (2019). *Берта Ісла* / пер. з ісп. І. Шевченко. Харків: Фабула.
Candeloro, A. (2020). Berta Isla, de Javier Marías: Una lectura intertextual (de T. S. Eliot a Hawthorne y Milton). *Actio nova: revista de teoriade la literatura y literatura comparada*. 4: 46–65.